

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

VI. De gratia Sacramentali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

DE SACRAMENTIS CAP. V. 37

Respondeo 3. Maiorem esse difficultatem de Eucharistia, quidam enim putant, eam non posse peti à non tolerato in articulo mortis: alii vero docent oppositum, quia censuræ Ecclesiasticæ feruntur in odium ministri pravi, non autem in detrimentum suscipientis, quem non decet maximo bono privari, ob peccatum alterius. At Eucharistia est necessaria necessitate præcepti divini, quod obligat pro articulo mortis, illiusque sumptio multum juvare potest suscipientem, ad vitanda peccata mortalia, & perseverantiam finalem obtinendam. Quare in eo casu licet Eucharistiam petere à ministro non tolerato.

Nec refert quòd Hermenigildus maluerit mori, quàm sumere Eucharistiam ab Episcopo Arriano: eam enim recusavit ne in hæresi Arriana cum patre consentire videretur, & aliunde non extabat periculum mortis, aut necessitas eam sumendi à tali ministro.

CAPUT VI.

De gratia Sacramentali.

RESOLUTIO I. *Sacramenta novæ legis conferunt gratiam, idque ex opere operato, & immediate.*]
PRIMA PARS est de fide, & probatur 1. ex Scriptura *Act. 2.* de baptismo dicitur, baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum: de Confirmatione *Act. 8.* Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Et sic de aliis. 2. Ex Conciliis Florentino, in decreto Eugenii, & Tridentino *sess. 7. can. 6. & 7.* de sacramentis in communi quibus locis statuitur, sacramenta novæ legis, & gratiam continere, & dignè suscipientibus conferre. 3. Ex communi sensu, & traditione Ecclesiæ, quæ semper credidit Christum alligasse gratiam sacramentis: tum ad perfectionem legis Evangelicæ, tum ad nostram utilitatem.

Secunda pars est etiam de fide, fuitque determinata

in Concil. Trident. *sess. prædicta can. 8.* potestque evidenter sumi ex Patribus, qui passim ajunt, sacramenta novæ legis per se, ut sunt instrumenta quædam ad sanctificationem hominum divinitus instituta, habere vim conferendi gratiam, citra ullam dispositionem, aut meritum suscipientis, vel administrantis, adeoque ex opere operato.

Quod ut intelligas, *Nota 1.* Gratiam duobus modis conferri posse, primò ex opere operantis, secundo ex opere operato. Gratia confertur priori modo, quando tribuitur homini ratione cujusdam operationis bonæ, & honestæ, prout ab illo elicita est. Posteriori verò, dum non habetur ulla ratio meriti, vel dispositionis propriæ suscipientis sacramentum, sed tantum operis externi, quod illi applicatur, cujus vi datur gratia; & hoc modo dicimus sacramenta novæ legis conferre gratiam.

Nota 2. Hoc non ita debere intelligi, ut nulla dispositio requiratur ex parte suscipientis, licet enim sacramentum ex se, & absque ordine ad ullam dispositionem, habeat vim producendi gratiam: ut tamen eam actu producat, necesse est ut suscipiens non ponat obicem, & per aliquos actus, si adultus sit, ad eam recipiendam se disponat, ex dictis in præcedenti capite. Unde jam in debita susceptione sacramenti, duplex confertur gratia, alia respondens dispositioni, alia ipsi sacramento; cum in sacramentis antiquæ legis non conferretur ullus gradus gratiæ ex opere operato, seu vi ipsius sacramenti; sed tantum ex opere operantis, seu juxta dispositionem suscipientis.

Terttia pars suadetur contra eos qui putant, sacramenta producere immediatè aliquam dispositionem, & ea mediante gratiam: vel enim illa dispositio est naturalis, vel supernaturalis; non naturalis, quia hæc non est sufficienter proportionata ad gratiam, quæ est forma supernaturalis: non supernaturalis, quia non minùs ad illam necessaria esset prævia dispositio, quam ad gratiam.

Deinde,

DE SACRAMENTIS CAP. VI. 39

Deinde, vel illa dispositio est character, ut quidam volunt, vel quidam ornatus animæ, ut alii sentiunt: non character, tum quia interdum recipitur character sine gratia, ut in fidei suscipientibus: tum quia nonnunquam gratia producit sine character, & character manet abscedente gratia. Quod non fieret, si character esset dispositio habens necessariam connexionem cum gratia. Non etiam ornatus: tum quia non potest explicari quid sit ille ornatus, & in qua specie collocandus sit: tum quia si disponit physicè ad gratiam, debet recipi in ipsa essentia animæ: at hæc per se & immediatè non minùs est capax gratiæ, quàm ornatus prædicti.

RESOLUTIO II. *Sacramenta novæ legis non produciunt gratiam physicè; sed tantum moraliter.*] PROBATUR 1. quia non sunt multiplicanda miracula sine necessitate: at nulla est necessitas ponendi in sacramentis causalitatem physicam, valde miraculosam respectu gratiæ, ergo, &c. Minor ostenditur, quia illud non est necessarium ad aliquem effectum, sine quo effectus ille ponitur: gratia autem tribuitur per sacramenta, etsi non habeant causalitatem physicam; quia cum virtualiter Christi merita contineant, sunt causæ morales gratiæ ut omnes concedunt, eamque tam certò conferunt, ac si insuper elevarentur ad eam causandam physicè; ergo talis causalitas est inutilis.

Probat 2. Sacramenta novæ legis interdum produciunt gratiam tantum moraliter, ergo semper eodem modo eam produciunt. Antecedens communiter admittitur in Baptismo fidei, seu cum affectu ad peccatum mortale suscepto; qui enim ita baptizatus est, si post mensem conteratur de peccatis suis, recipiet gratiam virtute præcedentis baptismi, qui cum non existat physicè, non nisi moraliter operari potest: sequela ostenditur, quia gratis dicitur, idem sacramentum mox operari tantum moraliter, mox physicè simul, & moraliter.

Dices

Dices id gratis non affirmari, quia quando sacramentum actu existit, habet omnes condiciones necessarias ad agendum physicè, non autem quando non existit, adeoq; duplex agendi modus illi tribuendus est. *Contrà*, nam etsi existentia sit conditio necessaria ad agendum physicè, non tamen ex ea probas causalitatem physicam sacramentorum, sed ex quibusdam locutionibus scripturæ, quæ videntur indicare talem causalitatem: ut cum dicitur, per baptismum hominem mundari, sanctificari, regenerari, &c. at quod eam non significant, probatur: quia illæ verificantur de baptismo, qui fitione recedente operatur, sicut & de passione Christi præterita, adeoque non significant nisi causalitatem moralem. Deinde quod sacramenta non habeant existentiam sufficientem ad producendam physicè gratiam, dicitur statim.

Probat 3. Nam si sacramenta producunt gratiam physicè, id præstare debent, quando actu existunt: at hoc non, quia cum sint entia successiva, non existunt nisi successivè, & in tempore, gratia verò cum sit qualitas indivisibilis, & tota simul, non nisi instanti produci potest.

Dices, sacramentum producere gratiam secundum reale aliquod indivisibile terminativum partium ejus. *Contra* 1. Illud indivisibile non est materia, aut forma sacramenti, neque pars materiæ, aut formæ: at sacramentum operatur per suam materiam aut formam, & per earum partes, maximè in sententia opposita quæ ait, sacramenta agere per potentiam obedientialem omnino indistinctam à reali entitate materiæ & formæ: ergo non per illud indivisibile duntaxat; quare cum partes omnes substantiales materiæ & formæ elapsæ sint, gratia non potest vi illarum produci realiter.

Secundò vix fieri potest, moraliter loquendo, ut materia & forma sacramentorum finiantur simul, adeoque ferè semper contingit, ut una pars perfecta sit

DE SACRAMENTIS CAP. VI. 41

fit ante aliam, & consequenter ut tantum una ex illis per suum indivisibile terminativum producat physicè gratiam, ea nimirum quæ ultimo loco completa est; alia verò moraliter duntaxat. At quis credat, sacramenta ordinariè ita concurrere ad gratiam, ut per alteram partem eam physicè producant, per alteram verò tantum moraliter? Quid, quòd non raro evenit, ut forma absolvetur ante materiam, adeoque dicendum esset, plerunque sacramenta operari physicè per materiam, non per formam; cum tamen hæc sit nobilior pars sacramenti, majoremque efficaciam habeat.

Probat. 4. Refellendo modum communioem, quo plerique docent sacramenta elevari ad productionem gratiæ: supponunt enim in qualibet re esse potentiam obedientialem activam, ad producendum quidlibet, quod valde durum videtur; tum quia eodem modo dici posset, esse in qualibet re potentiam passivam ad recipiendum quidlibet, adeoque animam rationalem posse dealbari, & gratiam in aqua recipi posse. Tum quia non potest oculus corporeus elevari ad videndum Angelum, ergo nec aqua ad producendam gratiam: sequela patet, quia productio gratiæ est actio spiritualis, sicut visio Angeli, & aliunde anima quæ est principium sensuum in homine, est spiritualis, ac proinde non tam repugnare videtur, quòd oculus corporeus videat Angelum, quàm quòd aqua producat gratiam: præsertim cum hæc sit supernaturalis quoad substantiam. Vide alios dicendi modos in tractatu de sacramentis, 1. p. disp. 8. sect. 5. rejectos.

Dicitur 1. ex Conciliis, & Patribus sacramenta continere gratiam, eam conferre ex opere operato, imprimere characterem, quæ & similia denotant causalitatem physicam. *Respondeo* ex iis locutionibus nihil concludi; non ex prima, quia sicut sacramenta merita Christi moraliter continent; ita moraliter gratiam continere dicuntur. Non ex secunda, siquidem

dem baptisimus fictè susceptus, recedente fictione, producit gratiam ex opere operato: & tamen ex consensu adversariorum, tunc non agit nisi moraliter. Non ex tertia, quædam enim sacramenta dicuntur imprimere characterem, non quia agunt physicè, sed quia character vi illorum productus indelebiter inhæret animæ. Accedit quod peccatum dicitur imprimere maculam in anima, & qui de alio detrahit, dicitur illi notam imprimere, vel inurere, quæ & similia non intelliguntur de impressione physica, ut notum est.

Dices 2. Patres comparare aquam baptismalem cum aqua calefacta, quoad modum agendi; ita scilicet, ut quemadmodum ista realiter calefacit, ita illa realiter producit gratiam. *Respondeo* similitudinem se tenere ex parte effectus, non ex parte modi agendi, aliàs dicentis pariter eam se tenere ex parte principii activi, ita nimirum ut aqua baptismi producat gratiam, per qualitatem aliquam realem in ea receptam, sicut aqua calefacit per calorem in ea receptum. Hoc autem cum non admittatur ab adversariis, mirum est quod prædictum dicendi modum, & similes à Patribus interdum usurpatos, tantoperè contra nos urgeant. Præsertim cum non desint gravissimorum Patrum testimonia, quæ omnem causalitatem physicam respectu gratiæ à sacramentis removere videntur, & soli Deo relinquere, ut plerique observant.

Dices 3. Sacramenta antiqua producebant gratiam moraliter, ergo nova eam producunt physicè. Sequela patet quia ex Concil. Florent. nova sunt efficaciora veteribus. *Respondeo 1.* Negando antecedens: Concil. enim allatum expressè docet; sacramenta antiqua non contulisse gratiam; sed tantum gratiam per Christum dandam figurasse. 2. Eo gratis dato, negando consequentiam: tum quia sacramenta antiqua propriè non continebant moraliter merita Christi, aut pretium gratiæ, cum Verbum nondum esset incarnatum;

DE SACRAMENTIS CAP. VI. 43

carnatum; at sacramenta novæ legis dicuntur plena meritis, & sanguine Christi, & gratiam moraliter continere; quia Christus illa instituens, merita sua iis alligavit, Deusque cum eo pactum iniit, de tribuenda gratia iis omnibus, quibus ipsius merita per susceptionem sacramenti applicarentur.

Tum quia cum operatio nihil sit aliud quam aliqujus effectus productio, ea merito dici possunt perfectius & efficacius operari, quæ intensiorem & perfectiorem effectum producant, esto quoad modum agendi physicè aut moraliter sint paria: atqui sacramenta nova abundantior gratiam conferunt, quàm vetera; cum hæc gratiam non tribuerent, nisi juxta mensuram dispositionis, & ex opere operantis, illa verò tribuant quosdam gradus gratiæ supra dispositionem: adeoque virtute ipsius sacramenti, & ex opere operato.

Tum denique, quia illud agens dicitur efficacius operari, quod non exigit tantam dispositionem in subiecto, ut in eo formam producat: atqui sacramenta novæ legis minorem exigunt dispositionem in suscipiente, ut in eo gratiam producant, quàm vetera. Ista enim nullam adultis conferebant gratiam, si essent tantum attriti, nova autem, etiam attritis conferunt gratiã: unde ex attrito contritum facere dicuntur.

RÉSOLUTIO III. *Gratia sacramentalis aliquid addit supra habituaalem, non quidem habitum ab ea realiter distinctum, sed respectum ad auxilia actualia, ad finem sacramenti necessaria.*] **PRIMA PARS PROBATUR,** quia aliàs cum omnia sacramenta producant gratiã habituaalem, eadem esset in omnibus gratia sacramentalis, & ita frustra multiplicata essent tot sacramenta inter se specie distincta. *Neque dicas sacramenta multiplicari propter augmentum gratiæ; ad hoc enim sufficeret idẽ sacramentum sæpius repetere.*

Secunda pars ostenditur: nam ille habitus si daretur, ponendus esset in ipsa essentia animæ, vel in potentiis illius; non in essentia, quia gratia habitualis sufficiens

sufficiens

sufficienter omnem effectum confert cujus essentia animæ est capax: non etiam in potentiis, quia omnes actus qui ab iis procedunt, commodè reduci possunt ad habitus ordinarios, qui gratiam comitari solent.

Neque refert quod ait S. Thomas 3. p. quæst. 62. art. 2. ad 3. gratiam sacramentalem se habere ad gratiam justificantem, sicut speciem ad genus: non enim hoc dicit, quod putet gratiam sacramentalem esse speciem gratiæ habitualis; sed quia habet aliquam proportionem cum specie, quatenus includit habitua- lem & aliquid aliud: sicut species continet aliquid præter genus.

Tertia pars sequitur ex præcedentibus: nam ostensum est gratiam sacramentalem aliquid addere supra habitua-lem, at non habitum à gratia habituali realiter distinctum. ergo respectum quendam ad auxilia actualia ex pacto divino iis debita, qui sacramentum dignè suscipiunt, ut per illa sacramenti finem consequi possint. Unde per baptismum recipit homo, non modo remissionem peccatorum, sed etiam gratias actuales suo tempore, ad legem divinam servandam, aliaque sacramenta dignè suscipienda. Per confirmationem non tantum recipit augmentum gratiæ habitualis, sed etiam auxilia ad fidem, coram Tyranno constanter profitendam, & ita de aliis.

RESOLUTIO IV. *Sacramenta vetera non conferebant gratiam, ex opere operato, sed ex opere operantis.]*
PRIMA PARS PROBATUR: quia quod res sensibilis suo usu gratiam conferat, independenter à dispositione suscipientis, id pendet ex promissione Dei, quæ per scripturam, aut traditionem nobis innotescit: at ex his non possumus cognoscere factam esse à Deo talem promissionem sacramentis antiquis. Quin potius inde oppositum non obscure colligitur, cum Paulus ad *Galat. 4.* vocet sacramenta legis veteris infirma, & egena elementa, & *Hebr. 9.* iusti-

DE SACRAMENTIS CAP. VI. 45

justitias carnis quæ conscientiam mundare non possunt. Concilium verò Florent. in decreto Eugenii, illud constituat discrimen inter antiqua & nova sacramenta, quòd illa non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam figurabant: hæc verò & continent gratiam, & eam dignè suscipientibus conferunt.

Nec dicas per antiqua sacrificia datam fuisse remissionem peccatorum ex cap. 5. & 6. Levit. Hoc enim debet intelligi de remissione peccatorum, non quidem secundum culpam, & pœnam æternam ipsis debitam; sed secundum pœnam lege præscriptam, & immunditiam quandam corpoream, & legalem, à qua homines per sacrificia liberabantur; sicque idonei fiebant, ad res sacras administrandas.

Secunda pars ostenditur, quia iusti in veteri lege merebantur augmentum gratiæ, & gloriæ quibuscunque operibus bonis, ergo eam etiam merebantur per usum sacramentorum, & sacrificiorum oblationem, quæ à Deo præcepta erat. Non quòd promissio gratiæ facta esset dictis sacramentis, ut erant ceremoniæ quædam externæ veteris legis; sed quia usus ejusmodi sacramentorum erat opus bonum, factum ex fide Christi venturi, adeoque merebatur augmentum gratiæ; quemadmodum & alia justorum opera, quæ habent conditiones ad meritum necessarias.

CAPUT VII.

De charactere Sacramentali.

RESOLUTIO I. *Quædam nova legis Sacramenta charactere imprimunt: nempe Baptismus, Confirmatio, & Ordo.*] ITA statutum fuit in Concil. Florent. in Instructione Armenorum, decreto de Sacramentis, & in Trident. sess. 7. can. 9. de Sacramentis in genere. Ratio autem primaria sumitur ex voluntate Christi, qui sicut liberè tot, & non plura sacramenta in tali, vel tali materia instituit; ita ordinavit, ut quædam